Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Donatus moralisatus

Pseudo-Gerson, Johannes

[Basel], 1474

urn:nbn:de:bsz:31-140558

Visual Library

BADISCHE
LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

K.S

42 A 1932,14 RH

v. Schorbach, Jahrbuch d. Ges. f. Lothr. G. 5 (1893), S. 247 f.; Faks. d. Georgs-Legende
E. Picot - H. Stein, Recueil de pièces histor. imp. sous le règne de Louis XI 1923, S. 74

Kleber Nr. 101 — H ∅ — Schreiber 5313

Schorb. No 5 — H ∅ — Knoblochtzer, Straßburg

GW 6350 3) (2 Ex.) — H. 4757. — Schreiber 3170 +

GW 195 (unicum) — H ∅ — Schreiber 3002. (Ackermann)

H.* 7699.

H.* 6775.

H.* 7725.

H. 8344. — Schorbach Nr. 2

Jahrbuch f. lothr. Gesch. V. 1893 S. 247

Nr. 8 ist gesondert gebunden

Borrat u. Burdach = Vom MA zur Reformation III 1 Einl. 63 (1917)

Incipit donatus Venerabilis ma
giſtri Johannis Gerſon Cancella
rij Pariſienſis.

Partes oꝛonis quot ſūt. octo
que. cognitio ſube. cognitio
qualitatis. cognitio precepti
dei. cognitio eiuſdez. cognitio hoīs
ſcđm deū ⁊ ſcđm naturā. conſideratō
Futuri iudicij. conſideratō letitie elec-
torū. ⁊ conſideratio triſtitie dānato
rum Nomen quid eſt. homo. qꝛ ho
mo vocaris: ſi cognoſcis ſubam tuaz
vnde factꝰ es: veraciter ſcis: eſt nom̄
Ecce cognitō ſubſtātie que eſt prima
pſ oꝛonis: de terra es ⁊ in terram re
uerteris. Nomī quot accidūt. ſex. q̄
qualitas. cōpatio. genꝰ. numerꝰ. fi-
gura caſus. Cuius q̄litatis homo. ap
pellatiue. quia cōmune eſt oībz hoībz
de terra fieri. ymmo de viliori terra ſi
ue materia. Cōmune eſt etiā oībz ho-
mībz eſſe aīal rōnale. Cuiꝰ gradus cō
patōnis. nulliꝰ. quia homo nō debet

WR 281

augeri per preſumptionez· nec īminui
per puſillanimitatē· Et ideo eſt nomē
ſubſtātiuuz· vt ſtare habeat extra mi=
miū timorem ⁊ cōtra nimiā pſumptu
oſam ſpem· Cuiꝰ generis: ɔmūnis· qꝛ
tam viro q̄z mulieri ɔuenit natura ho
minis· Cuiꝰ numeri· ſingularis· qꝛ q̄li
bet per ſe rōem reddet ante tribunal
xp̄i· Cuiꝰ figure· ſimplicis· quia non
poteſt diuidi in plures ſectas· Opoꝛ
tet enim ſi ſaluari debet: qꝛ ſolum fidē
xp̄i confiteatur: ⁊ ab illa non diuida
tur· Qui enim hanc fidem non habēt
non homines dici debent: ſed bruta·
quoniam carent ratōne· Cuius caſus
nominatiui ⁊ vocatiui· quia nomina=
tur iam moꝛtalis qui immoꝛtalis erat
creatus· ⁊ vocatᷣ oparius: qui eter=
ne quieti erat deputatus· Cuiꝰ declia
tōis· tᷣtie· qꝛ decliari ⁊ humiliari debz
tᷣplicitᷣ· coꝛā do: coꝛā pximo· Vn̄ regitᷣ
ſi bn̄ regitᷣ: a deo regitᷣ· ſi male a dyā
bolo· Diſcutiamꝰ iā dcā· o hō ſi ɔſida
re vis q̄d ſis q̄ ad materiā ſine dubio

Z

inuenies te nobiliſſimuz animaliuz ani
ma tua ad ſimilitudinem dei eſt facta:
⁊ ymagine eius inſignita. habens in
ſe virtutem intelligendi. volēdi. ⁊ me
morandi. Hec anima infuſa eſt a deo
in tuum viliſſimũ corpus fetidũ ⁊ fra
gile. vt tanq̃z domina ſapientiſſima ⁊
tanq̃z hoſpes ſagax domum tuam re=
gat. Ipſa ḡ q̄ntũ eſt de ſe: ſemper va
let agere que domino ſuo ſunt placi=
ta: ⁊ ad hoc dirigit ſenſus exteriores
ad exteriora offitia non inducentia ſꝫ
q̄z nociuum ad lectionem ſacrā vel ad
crucem domini intuendaz: vel ad alia
ſalubria que ſibi vtilia videntꝛ. Idcir
co ſi voluntatē carnis ſequeris hoſpi=
tem opprimis: dominā occidis. maluz
ergo ⁊ vile eſt hoc hoſpitium in quo
tam nobilis hoſpes periclitatꝛ. Si er
go vis ſcdm animā viuere non ſcdum
carnem. conſidera ꝙ caro tua terra ē
terre ḡ ɔdictōes ſua. Terra eñi baſſa
⁊ dura oīa portās vtute patiē. ⁊ q̄n
to plꝰ ab aliquo vexaris tanto ei plꝰ

beneFacias · ymbrez eniz ſalutaris do
ctrine et diuīe gratie inglutire ſtude
as · et ſiccus ſis a Fluxu vitiorꝝ carnis
et cupiditatis terrene · Habes iaz qd̄
ſit nomen · et qd̄ ſis ſcd̄m ſubſtātiā ſcz
nobilis ſcd̄m animam · Rogo ergo vt
nobiliter et rōnabiliter te regas non
viliter et carnaliter ·

Quid eſt ꝓnomen Rn̄ſio · ſicut ho
mo eſt nomen tuuz · ita peccator
eſt ꝓnomē · cū ergo corā deo orōnem
Fundis · pone ꝓnomen ꝓ noīe: et di=
cas: O pater celeſtis non vt homo te
inuoco ſed vt peccator veniaz poſtulo
Pronoī quot accidūt · ſex · ſcz q̄litas ·
genus · numerꝰ · Figura · pſona · caſus
Peccator ergo vt eſt ꝓnomē cuiꝰ q̄lita=
tis · infīite · ꝓpter infinitā et incertā mlˀ
titudinem delictorꝝ q̄ Facio ea nume
rare n̄ valeo · Cuiꝰ generis oīs qꝛ oī ge
neri vitiōꝝ peccādo pticipo ſcz morta
liū et venialiū · Cuiꝰ numeri ſingularis qꝛ
ſingulariter peccata mea animam meā
crutiant: et conſcientiaz meā trucidāt

Cuius figure · ſimplicis · quia non poſ
ſum ea diuidere in diuerſis ꝯfeſſionibꝫ
ſed qn̄ volo cōfiteri oportꝫ ꝙ oīa ſub
ſimplici et ſub vna cōfeſſione dicaꝫ cla
re et diſtincte · cum cordis cōtritōne
et cuꝫ ꝓpoſito emēdandi · Cuiꝰ pſone ·
ꝓme · q² non habꝫ homo iudicare ali
os: ſꝫ ſeipſum: dicendo Ego ſum miſer
ille qui ſic et ſic vixi in ꝯſpectu dei et an
gelorꝝ · Cuius caſus · de ſtatu innocen
tie in ſtatum culpe · Cuius declinatō=
nis · a manu dei in manum dyaboli ·
Quot ſunt declinatōnes in ꝓnoīe · q̄
tuor · prima eſt: ab obediētia dei ī ſug
geſtionez dyaboli · per hanc declina=
uit Eua · Scda eſt ab obediētia dei in
cōſenſū mulieris · vt adā declinauit p
cuaz: Tertia eſt a padiſo ī hūc mūduz
Quarta eſt ab hᵒ mdo in limbū inferni
Quot ſunt caſus in ꝓnoīe · ſex · ꝓmus
erat ſuggeſtio · ſcds aduertētia · t̄tius
diſcuſſio · q̄rtus delectatio · q̄ntus cō
ſēſus in mente · ſextus ꝯſenſus in ope
Que ſunt ꝓnoīa primitia et deriuatia

alÿ homines omnes ab eiſdem deriua
ti deriuatiua dicunt᷑. Declarem⁹ pre
miſſa. Primo ꝓpoſuit diabol⁹ fructū
Eue ad cōmedēdū. ecce ſuggeſtio. ſe-
cūdo vidit Eua illud lignuz viſu delec
tabile ⁊ ad edēdū ſuaue. ecce aduertē
tia. Tertio dicit ꝙ dn̄s ꝓhibuerit eis
vſū fruct⁹ illi⁹ ne morerent᷑. ecce diſ
cuſſio. quarto reſpōdente dyabolo: ꝙ
non morerent᷑ ꝫ eſſent ſicut dÿ ſciētes
bonū ⁊ malū: cepit ipſa delectari. ec
ce delectatio. Quinto ipſa ſentiēs nul
lū periculū īminere in vſū illi⁹ fruct⁹:
cōſenſit intus voci dyabolice. Sexto
ipſa ardēs deſiderio in aſpectu illius
pulchri fruct⁹ ⁊ ſuauis: ⁊ comedit.
ecce ꝯſēſus in ope. Sic etiā ꝗlibet ad
peccatū allicit᷑. p̃mo ordiat᷑ in villa q
dā chorea. ſcdo ego audiēs cāt⁹ illius
vel vidēs illā apio oculos meos ad vi
dēdū. ẜtō arguo ī meipo: hoc ñ eē bonū
ſcꝫ īſpicere illā choreā: cū pmanēs vo
luptati īdulgeo. q̃rto delector ñ ſolū
in aſpectu choree ⁊ auditu cantus:

ſed etiam in aſpectu puellar̄ꝫ · Quīnto
cōſentio int9 in corde meo cū aliq̄ ea
rum coire · Sexto cōſēſū illū per deſi
deriū illud int9ceptū perfitio opere
⁊ ecce mortua eſt aīa · Et ſicut dixi de
iſto vitio: ita de oībꝫ aliīs intelligēdū
eſt · Auertam9 ergo nos ab omni car
nali delectatōe: q̄n nob ꝓponit · ſicut
molendinarius q̄n videt vētū ſibi nō
cōuenire: vertit molēdinū · qꝛ niſi ī pn̄
cipio obſtem9: ſine dubio periculū ca=
ſus vix euademus · ſicut dauid · ſi non
inſolatō per feneſtrā perſeuerāter per
ſpexiſſet: in cōcubitū berſabee nō ceci
diſſet · Quare auertendi ſunt oculi ne
videant vanitates · Et tm̄ de ꝓnoīe ·

QVid eſt verbum Reſponſio · qꝫ ē
preceptū dei ſcꝫ vt diligamus in
uicem · Verbo quot accidunt · ſeptem
que · qualitas coniugatio · genus · nu
merus · figura · tempus · ⁊ perſona ·
Cuius q̄litatis · talis videlicꝫ Diliges
dn̄z deū tuū ex toto corde ex tota aīa

et ex tota virtute tua · et ꝓximuz tuuz
ſicut teipſū · Cui⁹ cōiugatōis · totius
qꝛ vna pars non valet ſine altera · nul
lus diligit deū qui odit ꝓximū · nec e
cōuerſo · Similiter in p̄ceptis · q̄ vnū
frangit fact⁹ eſt oīz reus · vt dixit ja
cobz · Et ideo oportet q̄ oīa comun=
ctim ſeruent᷑ · Cui⁹ generis · actiui · qꝛ
oportz nos id ope perficere: ſi illd ve
lim⁹ ſeruare · qꝛ auditores legis nō iu
ſtificabunt᷑ apud deū ſꝫ factores · Cu
ius numeri pluralis: qꝛ ſunt iſta decez
Credere in deū · Non inanit᷑ iurare p
ipſū · Feſta celebrare · Honorare pa=
rentes · Nō occides · Nō furaberis ·
Nō mechaberis · Nō falſū teſtimoni
uz dabis · Nō adulterabis · Nō cōcu
piſces rem alienā · Vel ſūt iſta duo: ſcz
dilectio dei et ꝓximi · Cui⁹ figure ſim
plicis qꝛ in vnitate puri cordis debz
ſeruari ſcz in caritate · plenitudo enīz
legis eſt caritas vt dicit paul⁹ · Cui⁹
temporis · p̄ntis · quia oportet q̄ i p̄=
ſenti perfitiat᷑ hoc p̄ceptū: ſcz q̄zdiu

ſumus in hac vita. Cuius perſõne. pri
me ſcde et tertie. quia ego tu ille oms
tenem hoc p̄ceptuz cuſtodire. Dixit
em dn̄s. Si vis ad vitã ingredi ſerua
mandata. Declaremus iam p̄dicta O
homo tu credis in deuz vnũ: et diabo
lus credit et nihil ſibi p̄deſt. ſi veracit
in euz credis eũ adora cole honora. hoc
p̄ceptum frãgis qn̄ voluptati inſiſtis
Scdo nõ debes inanit per ipſũ iura-
re. hoc frãgis qn̄ piuras vel cõſuetu-
dinalit iuras. vel qn̄ dubitant iuras.
Ideo dn̄s dicit. nõ iurabis oino: ſed
eſt eſt: non nõ ſit verbũ tuũ. Tertõ de
bes feſta celebrare ſcz eccleſiã frequẽ
tãdo. inſiſtẽdo orom. lectõi vel opi-
bus miſericordie. Hoc frangis: quan
do otio ludorum. commeſſatõnum.
ebrietatum. colloquiorum non ſpiri-
tualium vacas. Vel quando manuali
ter laboras qd oino neceſſariũ nõ eſt
Quarto honorab pntes. eis obediẽdo
reuerẽtiã exhibẽdo: et ꝑpoſſe ſbuenien
do. hoc frãgis quando eis maledicis

vel ſpernis vel moleſtaris : et inquieta
ris nec ſbuenire ſtudes. Quinto nō oc
cides. hoc frāgis qn̄ iraſceris ꝓximo
tuo ſine cauſa . vel qn̄ euz derides vel
fatuū nominādo . vel qn̄ mortē alicu=
ius deſideras quā per te inferre n̄ va
les vel times. Sexto nō furaberis: h̄
frāgis qn̄ violent' rapis alicuiꝰ bona
vel occulte vel manifeſte. vt qn̄ detra
ctōe famā et honorē furaris. Septīo
nō mechaberis: ideſt nō luxuriaberis
aliquo mō . ꝙ ſi ꝯtinere n̄ poſſis: nube=
et tūc licite potes . h̄ frāgis n̄ ſolū qn̄
facis actuz: ſ; etiā qn̄ aliquā curioſe et
cū ꝯcupiſcētia vides . et tūc plꝰ qn̄ v'gi
nē vl' dicatā deſideras . Octauo non
falſum teſtimonium dices contra ali=
quem. Hoc frangis quando etiaz ali
quos conducis vel hortaris : vt falſe
teſtentur. vel quando aliquos caute=
loſis verbis circumuenis vt eos deci=
pias. Nono alterius vxorem non cō
cupiſcas. non adulterabis. h̄ frangis

quando vxorem ꝓpriam deſeris: et aliā
ducis. vel qn̄ alterius vxorē et nō tuā
tangis. vel ſi in religione exiſtēs muli
eri cōiūgeris. vel ſi p̄ſbiter ſecularis
es mulierē tangēs: vxori tue quam de
ſpōſaſti ſcꝫ eccleſie iniuriā facis. ſicut
religioſus lubric9 ſue religioni. Deci
mo rem alienā non cōcupiſces. hꝯ frā
gis qn̄ cōmoduz alterius impedis ꝓ
tuo augēdo: Vel ſi abducis alteri ſuū
ſuū vel ancillā vel filiā. vel alteri9 offi
tiū. dignitatē. p̄bendā et hmōi deſide
ras. Nō eīn nocere debes ꝓximo tuo
ſꝫ ꝓdeſſe. ꝓpterea ꝓximo caritatē īpē
de. ideſt ſeptē opa miſericordie. ei ſb
ueniēdo in fame. ſiti. nuditate. et fri-
giditate. infirmitate carcere et tribu
latione.

Quid eſt aduerbiū. qđ vbo addit
et ſignificatum eius perficit. Si
ergo verbum eſt ꝯgnitio precepti di
uini vt iam dictum eſt. Aduerbiuz eſt
exhibitio operis Sed adhuc alio mō

q̄z iam ſupra dictum eſt vt patebit in
ferius. Aduerbio quot accidūt. tria:
ſcz ꝯpatio ſignificatio ⁊ figura. ideſt
habitudo ſimilitudo ⁊ diſtinctio. De
claremus iā iſta tria. Qui p̄cepta dei
vult perficere debz etiā ſeruare habi=
tudinē. ideſt modū in facto ſuo. vt ſi
elimoſinā vult facere: debz ꝯſiderare:
qn̄. vbi. quibz. qualiter. quid. quātū.
⁊ ordinate. Hec ſunt aduerbia loci q̄
litatis ⁊ ordinis. Significatio. vides
duos pauperes. vnū in luto iacētē. al
terū hoſtiatim mēdicantē. da elymoſi
naz p̄mo: ⁊ alterū dimittas ſi ambobz
non vales. Si vis orare. ora p̄mo qd
orare debes. ⁊ horas canonicas ſivo
uiſti p̄us perſolue: poſtea lege ⁊ ora.
Si nō vouiſti lege p̄mo pr̄ nr̄ qd deꝰ
inſtituit legēdū. ⁊ poſtea qd tibi pla
cet legere poteris. Si vis ieiunare: p̄
mo tua ieiunia ab eccl̄ia ordinata. et ſi
plꝰ facere velis poſtea facere poteris
Sic ergo in omnibus attende circum
ſpectionez. vt aduerbiū debite ponas

iuxta ſuum verbuz. Si enim in veſper
tino tp̄e tamdiu cōmeſſatōi potatōi
ſeu alteri īepte voluptati inſiſtas: ꝙ p̄
nimio ſopore demane ſurgere nequeas
ad miſſam audiēdū vel ad aliqd aliud
bonū opus exercendū. ſic mutādo no
ctem in diē ⁊ ecōtra: ſine dubio nō po
nis aduerbiū rite iuxta ſuū verbum.
Cōparatio iſtius aduerbij ſic eſt faciēda
Diuites plꝰq̄z pauperes inde licētiꝰ
⁊ largiꝰ elemoſinā dent q̄ntum ditio
res ſint. Sic in illis comparatio fien
da eſt. qui ſcientia pollent vel poteſta
te vel dignitate: vt quilibet ſcdum id
quod poteſt fatiat: alij plus alij minꝰ
Alius poteſt dare auruz: alius aquaz
frigidam. alius verbuz conſolationis
Alius ſubuentionem miniſtrando.
Alius in docendo. alius eſt fortis: ⁊
omnia ſeruare poteſt. alius infirmus
⁊ mīa indiget/ vt ſibi fiat diſpēſatio.
Alius ſic caritate feruet ꝙ parū repu
tat quicquid patit̄. alius taz īfirmus

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

q̄ cito cadit peccando et cito reſurgit penitendo. Figura huiꝰ aduerbij eſt habenda ſit diſtinctio. Sunt aliq̄ ſimplices aliqui compoſiti. Item ſimplices ſunt qui in ſolitudine manent ſepati ab omni hoim ↄuerſatōne. ſicut Anthoniꝰ Johānes baptiſta Benedictꝰ et multi quondam heremite fuerunt. Compoſiti ſunt in multiplici differentia. Quidam ſunt pure ſeculares. alij religioſi. alij p̄dicatores: et quocquot ſumꝰ licet diuerſi: tamen ad laudez dei omnes creati ſumus. ſicut diuerſaruz ymaginum picture ornant thalamuz Hec de aduerbio dicta ſuffitiant.

Quid eſt participium Reſp̄ōſio q̄ eſt cognitio hominis ſcd̄m naturam et ſecundum deum. videlicet vt cognoſcat quilibet homo quid ſit per ſe et qualiter eſſe debeat ſecundum deuz Participio quot accidunt. ſex. ſcz genꝰ. caſus. tp̄a. ſignificatō. nūerꝰ et figura. Cuiꝰ generis ē hō pticipiū ↄnis

triuzqꝫ · ab adaz ⁊ eua generati ſumꝰ
qui duo trinitati attribuūt · ideſt deo
qui eſt trinꝰ in perſonis · Sed adam
īmediate ſicut ait lucas Enoch fuit fi
lıꝰ ſem : ⁊ ſem fuit filiꝰ ade : ⁊ adā fuit
filiꝰ dei Eua vͦo mediate qꝛ de coſta ade
facta erat Cuiꝰ caſus pcc̄i ī obediētie
Ecce q̄d ſumꝰ ſcdꝫ nos · a pccōribꝫ ꝓ
ceſſimꝰ ⁊ peccatores ſumꝰ : h̄ ſūt gene
ra ⁊ caſus · h̄ duo ſuīt ꝑticipiū a noīe
Cuiꝰ tꝑis · pn̄tis · qꝛ ī pn̄ti tꝑe pn̄ia a
gēda ē ⁊ laborādū ē ꝓ futuro p̄mio ·
Cuiꝰ ſignificatōis p̄mo actiue : ſcz faci
endo bona oꝑa Scdo paſſiue patient
ſufferēdo mala · tertio neutral ſcz co-
hercēdo ꝓprias v̓tutes ⁊ cogitatōes ·
q̄rto deponētalis ſcz abiciēdo oīa vi-
tia mortalia · q̄nto cōis ſcz cuſtodiēdo
p̄cepta dei ⁊ ordīatōes ſcē eccl̄ie · hec
duo ſcz tꝑa ⁊ ſignificatōes ſumit h̄ ꝑ
ticipiū ī v̓bo · vide g̊ q̄les eē ſcdꝫ deuz
debeāꝰ · Cꝰ nūeri plal vidlicz vt ī hac
eccl̄ia militante poſſimꝰ cōputari cū iu
ſtis · ⁊ ī eccl̄ia triūphāte cum angelis

Cuius figure primo ſimplicis vt non
diſſociem̄ a fide hic male viuendo: et
non diuidam̄ a ſaluandis ſupernis in
iudicando. Scd̓o ꝯpoſite erat et ideo
hoc ꝑticipiū capit duo: ſcȝ numerū et
figurā a noīe et verbo. Diſcurramus
iam dicta. nam planū eſt ꝙ a peccato
ribȝ deſcendimꝰ: et generati ſumꝰ. et
cotidie peccando cadimꝰ. Que ē pul
critudo nr̄a ſeu puritas qua deo pla
ceamꝰ tanq̄ȝ ſponſa viro ſuo. Que eti
am fortitudo nr̄a: qua dyabolice ſug
geſtioni reſiſtere poſſimꝰ. ſi nec carnis
illecebris reluctari ſciamꝰ. Si etiā ter
ra ſumꝰ et in terra reuerti neceſſe ſit.
que eſt nobilitas ſeu celſitudo nr̄a ſiue
poteſtas quaȝ in nobiſmetipſis vane
confidentes: aīaꝝ nr̄aꝝ ſaluti ꝓuide
amus. Etſi breuis eſt vita preſens et
hora incerta: que eſt iſta fatuitas cor
dis nr̄i. ꝙ tantū ſollicitamur ꝓ acqui
ſitōne diuitiarū. facultatū. dignitatū
et hmōi. que omnia in momēto a nob̄
recedunt et nunquaȝ redeunt. Dicit

enim Job in perſona cuiuſlibet homi
nis. Cõpatus ſum luto ⁊ aſſimulatus
ſum fauille ⁊ cineri. quia quid alid ſu-
mus q̃z pleni putredine vitioꝝ. Si-
cut cito inflãmantes ⁊ ꝓuocãtes ali
os ad iracũdiaz vel eis dãnum vl' ſcã
dalum inferẽtes. ſicut fauille cito va
nitatibz inſiſtẽtes ⁊ cito ꝓuocati ad
iram. ſeu accenſi auaritia ſicut cinis q̃
leuis ſiccus ⁊ ꝓuus ⁊ ab igne cõſũp
to derelict⁹. quia ⁊ leues ſumus ſicci
⁊ vani ex defectu humoꝝ diuine gra
tie. parui ex puſillanimitate: ⁊ ab ig-
ne cõcupiſcẽtiaꝝ carnaliũ conſumpti
tanq̃z peccatores ad cor redeam⁹ cõ
ſiderãtes ꝙ participiũ eſt eiuſdem ge
neris ſignificatõis cui⁹ eſt verbum.
ita etiam ſimus conformes voluntati
dei cum ſimus facti ad ymaginẽ dei
quia vituperio dignus eſt: qui recta
docet ⁊ male viuit Jta ⁊ nos malo
fortius vituperandi ſumus: ſi ymagi-
ne dei depicti ſimiles ei dicimur: etta
men ꝑ enormẽ vitã ab eo diſcrepam⁹

Demus ergo honorem Figulo noſtro
volūtatē eius perfitiendo .

QVid eſt cōiunctio . Rñſio . q̄ ē fu
turi iuditij cōſideratō vel cogni
tio . Cōiunctōni quot accidūt . tria . ſcz
poteſtas . figura . et ordo . Cuius pote
ſtatis diuine: quia deus faciet iuditiū
et p̄mo copulabit . ideſt per angelicaz
tubā oīes ad iuditiū cōgregabit . ſe
cūdo diſiūget . ideſt bonos a malis ſē
gregabit: tertio explebit: ideſt nume
rum electorum perfitiet . et in ciuitatem
illā que per luciferi et ſociorum eius ca
ſum rupta eſt recupabit . quarto cau=
ſabit . ideſt cauſabit reprobos dicēs
Ite maledicti in ignem eternū . quia
eſuriui et nō dediſtis mihi māducare .
Sitiui et nō dediſtis mihi bibere Nu
dus erā et nō coopuiſtis me . Et rōez
iuſtaz dabit p electis dicens Venite
benedicti p̄ris mei percipite regnuz
quod vobis paratū eſt ab origīe mūdi
Eſuriui . ſitiui . hoſpes eram . infirmus et
nudus eram . et cibaſtis . potaſtis .

collegiſtis viſitaſtis ⁊ cooꝑuiſtis me.
Item ſunt quinqꝫ ſpēs huiꝰ poteſta-
tis. Cuius figure p̄mo ſimplicis quo
ad īperfectōes. ſcḋo cōpoſite quo ad
perfectōes. qꝛ oīs ſtabimꝰ ante tri
bunal xp̄i. ſiue ſimplices ideſt qui ī bo
na ſimplicitate vixerūt: ſiue q̄ in mala
ſimplicitate viuētes ſeipſos ꝑdiderūt
licet forte aliȷ̄s nō nocuerūt. Cōpoſiti
ſiue beneviuētes ſcꝫ bene docēdo ſe ⁊
alios ꝓmouerūt: ſiue qui per malā vi
taꝫ ⁊ malas īſtigatōes. ⁊ ſe ⁊ alios
corruperūt. Cuiꝰ ordinis. p̄mo p̄poſi
tiue. ſcḋo ſubiūctiue. quia p̄mo ſaluā
di iudicabunt̄: ſicut ſcriptū eſt. q͂ pꝰ
prudētes v̓gines venerūt fatue. ⁊ pꝰ
illos qui a dextris erant. venit iudex
ad ſiniſtros. Ponderemꝰ dilectiſſimi
huiꝰ regis poteſtatem: ad cuiꝰ iuſſio
nem oīs huiꝰ t̄re habitatores reges
duces ⁊ comites cuiuſcūqꝫ dignitatis
hic reputant̄. in illo extremo die cū
vilibus perſonis equaliter viles re-
putabuntur. ⁊ q̄ iam magna palatia

edificant ibi bene ſpeluncam paruam
repire vellent: in qua a facie dn̄i fugiē
tes tūc latere poſſēt. Si eīn iuxta ſcri
pturas: iuſtus vix ſaluabit: quis nō
timebit? Si opa ideſt cogitatōnes
deus diſcutiet: quid faciemꝰ qui opa
nō habemꝰ? Si in illa voce. Ego ſum
Dn̄s ꝗ ad capiendū eū venerāt tēpe
paſſionis: ad terrā ſūt ꝓſtrati. qd po
teſt facere tonitruū horribilē: q̄ſi gla-
diꝰ bis acutꝰ tonabit et ſcindet iudica
turꝰ. O q̄z timer et quiſ q̄z a rege tem
porali vocatus: vt rationez iudicij po
nat cum eo. ymmo licet in nullo ſe fo
re feciſſe regi ſentiret tamen adhuc ſb
ratione iudicij coram eo trepidaret:
quātomagis ergo nos ſollicitari opor
tet: qui certi ſumus ſummi iudicis pre
ſentatōe in illo tremēdo examine: vbi
et angeli cōtremiſcūt. Sedetiā paulꝰ
qui tanta ꝓ xp̄o vicit certamina qui-
etis tante virtutis erat: ꝙ cum libera
conſcientia dicebat. Nichil michi cō
ſcius ſuz Quid eſt ꝙ tā falſa ſecuritate

noſ ipſos firmamus: qui ĩ mille defe
ctibꝫ torpem⁹ · Quis eĩn gloriat᷑ mū
dum ſe habere cor ymmo nullus ſcire
poteſt an odio vel amore dignus ſit ·
Habeam⁹ ergo pre oculis cordis nr̄i illd
horribile qd angelica tuba clamabit ·
Surgite mortui venite ad iuditiū · et
quid tūc reſpōdebim⁹ iudici iam pre
cogitemus ·

Quid eſt ꝑpoſitio Reſponſio · que eſt cōſi
deratio letitie electorum · que vt iā di
ctū eſt illi ꝑponunt᷑ dāpnādis · Pre
poſitōni quot accidūt · vnū tm̄ · ſcilicꝫ
caſus · non caſus peccati ſꝫ caſus hu-
militatis · Et ideo duplex erit in eis ca
ſus · pm⁹ eſt accuſatiu⁹ quo accuſabūt
p̄riam hui⁹ ſeculi totius neq̄tie ſicut
ſcriptū eſt Tot⁹ mūd⁹ in maligno po
ſitus eſt · et de hoc humiliabunt ſe co-
ram deo gratias agendo qui a neq̄tia
huius ſeculi puri erunt ſeruati: q̄zdiu
hic conuerſati fuerunt · Secundus ca
ſus eſt ablatiuus: quo congratulabū
tur illi de illa hora qua ablati fuerunt

ab hoc ſeculo n̄equaz: et introducti in illā supernā p̄riam. et per hoc humili abūt ſe coram deo regratiādo: q̄ eos traxit de labore ad requiez. de peri‑culo ad ſecuritatez. de tribulatōne ad pacē. de triſtitia ad gaudiū. Si ergo conſiderare et penſare velim9: illi9 ſu‑perne felicitatis quāta ſint gaudia: p̄‑mo recogitem9 huius ſeculi mala et p̄ cōtrariū quāta ſuperius ſint bona. Et p̄ncipalit' hic tria habūdant. vitia. tri‑bulatōes. et indigētia. In illa aūt ſu‑perna ciuitate habūdāt. pax. puritas et ſanctitas. Qui vero mente hec bn̄ reuolueret: ſtatim perpendere poſſet q̄z felix eſt qui toto mortis deſiderio ad illa ſupna anhelaret: et q̄z vil s eti‑am qui ſolum ea que huius ſeculi ſunt querit. o quot vicijs carnalis putre‑ſcit. quot tribulatōibz quatit'. quot etiam ſubuentōibus eget. Qui autez celeſti potitur gratia ſiue gloria: dei maieſtatem bonitatem et gloriam in‑

ceſſanter contemplat᷑ · quia vbi ea eſt
ſpiritus in nullo poteſt impediri: om
ni pace gaudet · ipſa regem pacificuȝ
ſecum habet conſortem totius glorie
et concordie · et omni deſiderio ſatiat᷑
ſicut ait ꝓpheta · Satiabor cum aparu
erit gloria tua · Conſideremus etiã qꝫ
iocundum eſt: in aula regis exiſtere ·
vbi rex ſedet coronatus et indutus ve
ſte regia · omni forma ſpetioſus · et mlꝰ
tis militibus circumdatus ei reueren
tiam dignam exhibentibus · Aula eti
am veſtibus varijs ac pretioſis pictu-
ris ornata · Vbi etiam omnia genera
muſice adeſſent: Fercula delicata et ſu-
perflua · Vina quoqꝫ et alia pocula re
dolentia haberentur quicquid etiam
ad iocunditatem locorum valeret ibi
appareret · Poſtremo ſi ibidem oĩes
ſpetioſitate ſumma : et pacis concor-
dia: et imenſa letitia gaudẽt expulſo oi
periculo · timore · cura · vel moleſtia ·
Quid q̃ſo hmõi ſolatõ eẽt deſiderabiliꝰ

maxime ſi hoc perpetue poſſet durare
abſqz faſtidio · ſic ſine dubio illa ſupna
celeſtis curia incōpabilit̄ om̄i aula pn̄
tis ſeculi eſt ſpecioſior · vbi rex pacifi
cus ſcz xp̄s ſedet coronat⁹ dyadema
te quo coronauit cuz pr̄ ſuus ſpecioſū
forma p̄ filijs hoim ad dextrā ſuā vbi
circūſtāt nouē ordines angeloꝝ cū ſu
ma diligētia ⁊ reuerētia ac mutua cō
cordia deū laudātes ⁊ dicētes Salus
deo nr̄o qui ſedet ſuper thronū ⁊ ag-
nū · ibi iſta aula eſt ſtellis cādentibus
ornata: omni pictura clarioribz · Ibi
aīe ſanctoꝝ in pace ⁊ ſecuritate maxi
me perpetua ⁊ iocūditate gratulāt̄
Et quid preſumo per comparatōnem
tantam gloriam ſuperne patrie denu
dare · cum ſcriptura dicat · ꝙ ibi ſunt
que oculus non vidit: nec auris au-
diuit: neqz in cor hominis aſcendit ·
que preparauit deus diligentibus ſe ·
Sileat ergo lingua ⁊ penſet mens no
ſtra · ꝙ ineſtimabilis eſt illa felicitas:

vbi totum habetur quod deſiderat᷑:
Frui ſolū deo filio glorioſo ⁊ videre re
gez glorie in decoꝛe ſuo ſola ſacietas
animarum.

Quid eſt interiectio Rñſio. ꝙ eſt
triſtitie dāpnatoꝝ cōſideratio.
qꝛ ſicut īteriectio gramaticalis ſignat
mentis affectū voce incognita. ita in
teriectio illa ſpiritualis ſignat homīs
interioris motum ex paſſione doloꝛoſa
Interiectōni quot accidunt. vnū ſcz
ſignificatio tantū. Significabit᷑ enīz
manifeſte intolerantia pene gehenna
lis. p̄mo letitia demonuz ſuper toꝛmē
tis animarū. ſcḋo doloꝛ animarū dāp
nataꝝ. tertio admiratio iniuſtoꝛuz an
geloꝝ maloꝝ dicentiū ad ſeipſos. O
quāta erat cecitas noſtra que tenens
nos in ſeculo. ſtultum nobis viſū fuit
cum pꝛelatis. predicatoribus. ⁊ cete
ris bonis hominibus fugere volup=
tates carnis ⁊ oblectamenta mundi
ne ī hūc locū ītrarē⁹ ⁊ ecce nūc meri
to iſta patim᷑ qꝛ eos audire ꝯtēpſim⁹

Quarto met9 idest timor: q̄ anime dā pnandoꝝ maximo timore formidabūt: tum hostes infernales eas vexabunt igne iextinguibili · verbis acerrimis · oculis ardētib3 · vultu tumido · ſpetie nigerrima · De hac pena dicit̄ in euāgelio · ꝙ ibi erit fletus ⁊ ſtridor dētium · idest ibi habūdāt dolores ⁊ acerrima pena · q̄ null9 flere ſolet niſi nimia triſtiti i grauat9 · De hac etiam pena dicit yſaias · Vermis eoru3 non morietur ⁊ ignis eoꝝ non extinguet̄ quia vermis conſcientie nunq̄3 ſedat̄ quin ſēper remorſū conſcie paciat̄ · ex quo iuditiū dei cōmendabūt ⁊ ſeipos ꝯtinue accuſantes indignatōne ⁊ ira torpebunt · Ignis etiam pena nunq̄3 extinguet̄ · Similiter vermis eorum nunq̄3 morietur · deſpectio eorum ſēper remanebit · ⁊ ignis conſcientiaꝝ quem hic accenderant ibi perficiet̄ · Et de hoc pſalmiſta ait · Ignis ⁊ ſulphur ⁊ ſpūs ꝓcellaꝝ ps calicis eoꝝ idē ꝙ ps tormtoꝝ gehēne erit ardor

ignis · Fetoꝛ ſulphuris · ⁊ tēpeſtas ma
ligni ſpiritus · Et vt clarius iſta pena
declaretur · ſumamꝰ exemplū per ſimi
le · Faber ferrariꝰ ſolet eſſe niger fatie
habet caminum obſcurū in quo ponit
ferrū vt incaleſcat: poſtmodū per ſe ⁊
ſuos coadiutoꝛes cū malcis percutit
ad nutū ſuum Ecce faber iſte eſt dÿa
bolꝰ q̄ nigerrimꝰ ē Caminꝰ obſcurꝰ ē
īfernꝰ oīni claritate ꝑuatꝰ Ignis eſt
pena flāme ardētis · Carbones appoſi
ti ſignāt ꝙ pena iſta nūq̄z vl̕ parū lax
at̄ : ſꝫ magis īcenſa efficit̄ · Ferrū eſt
ipſa aīa dānata q̄ ibi vel iſti igni expo
nit̄ perpetuo cōburenda · hanc v̄bis
acerrimis exprobꝛare demones non
ceſſant · Dilectiſſimi ergo nos ſcien=
tes iam iſta · q̄zdiu hunc mundum poſ
ſidemus ſtatum penitentie ducamus
ne dÿabolus poſtmodum ſuper nos
gaudeat: ſed potius ſanctoꝛum ange
loꝝ gaudiū ſuppleamꝰ: q̄ gaudēt ſup
vno peccōꝛe penitētiā agēte Cogitēꝰ

quomodo redempti ſum⁹ ſāguine xp̄i
et nullo mō fruſtret̄ tātū bn̄fitiū i no
bis. ne ſicut ſtercora de vētre purgā
do exeāt. et ſicut q̄ſquilie a lignis ab=
ſciſe in ignē piciant̄. ita nos p⁹ hāc
vitā tanq̄ȝ ſtercora de medio eccleſie
tollam̄: tanq̄ȝ palee et q̄ſquilie in ignē
gehenne piciam̄. Ubi g̊ nr̄a fixa ſint
corda vbi vera ſunt gaudia.

Explicit donat⁹ egregij doctoris
mgr̄i iohannis Gerſon Cācellarij
Pariſienſis.

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

BADISCHE
LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

BADISCHE
LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg